

**UNGDOM
OG FRITID**

Innspill til kommunereform

Oslo, 11.05.2017

Ungdom og Fritid

– landsforeningen for fritidsklubber og ungdomshus

Vi er en demokratisk barne- og ungdomsorganisasjon for brukere, ansatte og frivillige i kommunalt støttede fritidsklubber, ungdomshus og lignende åpne møteplasser. Organisasjonen ble stiftet i 1978. Over 600 fritidsklubber, ungdomshus, fritidssenter, aktivitetshus og lignende tiltak over hele landet fra Nordkapp til Lindesnes er medlemmer i foreningen. Det betyr at vi representerer rundt 50 000 ungdommer og 2500 ungdomsarbeidere.

Ungdom er storforbrukere av lokale tjenester.

De er avhengig av geografisk nærhet til tilbudene de bruker.

Fritidserklæringen og Barnekonvensjonen sier at alle barn og

unge har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og

kulturliv. I kraft av å være både forebyggende og byggende

tilbud, er kommunale åpne møteplasser for ungdom folke-

helsetiltak. Derfor må etablerte fritidsklubber og ungdomshus

vernes om og satses på i kommunens arbeid med kommune-

reform.

Åpne møteplasser for ungdom

Fritidsklubb, ungdomsklubb, ungdomshus, kulturhus for ungdom, fritidssenter og aktivitetshus. Våre medlemmer har mange navn. Vi bruker samlebetegnelsen åpne møteplasser for ungdom. Felles er at de er kommunale eller kommunalt støttet, brukerstyrt og åpne for alle. De forebygger sosial ekskludering, dropout, psykisk uhelse og alle former for utenforskap.

I tillegg er dette en bred kulturarena for utøvelse av, og deltakelse i kulturaktiviteter.

Selv om medlemsklubbene er ulike, er metodikken felles.

Ungdomsarbeideren møter ungdom på deres premisser. De tar ungdom på alvor.

Ved å arbeide metodisk med medvirkning, er ungdomsarbeideren unik i fagmiljøet som jobber direkte med ungdom.

Den norske modellen for fritidsklubber baserer seg på to hovedakser:

- sosialfaglig
- kulturfaglig

Dette skiller seg kvalitativt fra land som Storbritannia som primært har en sosialfaglig tilnærming til ungdomsarbeid. I norske fritidsklubber tar man gjerne i bruk kultur som metode i det byggende og forebyggende arbeidet.

Åpne møteplasser for ungdom arbeider aktivt med mestringsfremmende aktiviteter der deltakelse, demokratiske prosesser og utprøving av nye former for aktiviteter, er det sentrale.

De åpne møteplassene benyttes av alle ungdommer, uavhengig av demografisk bakgrunn. Inkludering av ulike grupperinger av ungdom står høyt på agendaen. De fleste åpne møteplasser for ungdom gjennomfører også aktive kampanjer mot mobbing og kroppspress.

Fritidserklæringen

Fritidserklæringen¹ er en avtale mellom ledende politikere og organisasjoner som slår fast at Norge skal sørge for at Barnekonvensjonens artikkel 31 «barnets rett til hvile og fritid» skal prioriteres og overholdes. Dette handler også om muligheten til å delta uavhengig av sosial – og økonomisk bakgrunn. Fritidsklubbene er gratistilbud for ungdom, uten krav til prestasjon og sosioøkonomisk posisjon. I kommunereformen vil det være viktig å sørge for at etablerte fritidsaktiviteter for barn og unge består.

I følge Ungdomstråkk (2016)², en rapport levert av Arbeidsforskningsinstituttet på bestilling av Kommunal – og moderniseringsdepartementet (KMD), beveger ungdom seg over små geografiske områder og de etterspør gode møtesteder. Dette betyr at det vil være lite hensiktsmessig å legge ned tilbud som er i geografisk nærhet til ungdommen. Tall og analyser fra Ungdata³ viser at barn og unge gjerne faller fra den organiserte idretten i ungdomsskolealder og at fritidsklubbene ofte blir besøkt av nettopp denne målgruppen.

1 https://www.regjeringen.no/contentassets/42fc032208724215886755da5d165f1e/folder_fritidserklaeringen.pdf

2 «Ungdomstråkk: Ungdoms bruk av uterom, parker og plasser», 2016, Arbeidsforskningsinstituttet

3 <http://www.ungdata.no/Organiserte-fritidsaktiviteter/Ungdomsklubb>

A close-up portrait of a young woman with dark, curly hair, looking slightly to the right. She is wearing a grey hoodie. The background is a light-colored, textured wall. An orange triangle is in the top-left corner.

Fritidserklæringen bygger på FNs konvensjon om barnets rettigheter, herunder artikkel 31:

Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.

Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.

For å realisere dette må alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre.

Åpne møteplasser for ungdom i et folkehelseperspektiv

Folkehelseloven kapittel 2, §4 kommunens ansvar⁴, slår fast at kommunen skal bidra til å forebygge psykisk helse og utjevne sosiale helseforskjeller. Psykisk helse i et folkehelseperspektiv kan defineres som samfunnets innsats for å fremme psykisk helse og livskvalitet med særlig vekt på mestringsbetingelser og utjevning av sosiale forskjeller i psykisk helse.

Gjennom den kulturrettede forebyggingen som fritidsklubbene utøver, bidrar de til mestring hos ungdom på et generelt grunnlag. NOVA-notatet «Psykiske helseplager blant ungdom – tidstrender og samfunnsmessige forklaringer» (2016)⁵ konkluderer med at man i dag kan se konturene av et skifte i hvilke typer ungdommer som er risikoutsatt i forhold til psykiske vansker. Deres analyser viser til at det ikke lenger er faktorer som etnisitet eller skolemestring som er suksessfaktorer i møte med psykiske utfordringer. Særlig jenter i 14 - 17års alderen står i risikozonen.

Fritidsklubbene som en inkluderende og åpen arena for alle typer ungdom blir derfor viktigere. Dette sett i sammenheng med ungdommenes eget uttalte behov for å ha sosiale møtesteder, gjør fritidsklubbene til viktige aktører i det kommunale landskapet.

Kommunene skal ifølge definisjonen av psykisk helse i et folkehelseperspektiv gjøre en innsats for å fremme livskvalitet med særlig vekt på mestringsbetingelser.

⁴ Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) LOV-2017-03-03-8

⁵ NOVA notat 4/16 «Psykiske helseplager blant ungdom – tidstrender og samfunnsmessige forklaringer» av Velferdsforskningsinstituttet

Fritidsklubbene har manifestert seg som en bred aktør i det norske kulturlivet. Gjennom ulike kulturuttrykk legger fritidsklubbene til rette for mestring for alle typer ungdom.

Forskningsrapporten «Kultur for å delta» (2016)⁶ konkluderer med at ungdom er en bevisst målgruppe og at arenaen for kulturutøvelse er avgjørende for godt kulturarbeid rettet mot ungdom. Videre slår rapporten fast at de som arbeider med kultur for ungdom må ha en god oversikt over hvor heterogen ungdom er som målgruppe.

Fritidsklubbene er arenaer som i stor grad har mulighet til å legge til rette for ulike miljøer, og som dermed kan drive målrettet arbeid. Ifølge Ungdom og Fritids nyutviklede medvirkningsmetodikk, «Relasjon, Ressurs og Relevans» er det relasjonen som blir det viktigste elementet i mestringsarbeidet. Ved å skape en god relasjon til ungdommen, kan ungdomsarbeideren legge til rette for deltakelse og mestring, men for å gjøre dette trenger fritidsklubben stabilitet og ressurser.

Ungdom og Fritid anbefaler:

Ungdom og Fritid anbefaler kommunene å legge en plan for hvordan de skal satse på fritidsklubbene i planleggingen av ny kommunestruktur. Vi anbefaler også å vedlikeholde og styrke den geografiske nærheten mellom ungdom og fritidsaktivitet.

⁶Telemarksforskning rapport nr. 383 «Kultur for å delta – kulturbruk og kulturarbeid blant barn og unge i Drammen» (2016)

Ungdom og Fritid
Postboks 9024 Grønland
0133 Oslo

Besøksadresse:
Grønland 10
0188 Oslo

Tlf: 22057700 / 48315280
post@ungdomogfritid.no
ungdomogfritid.no

